

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Буднікова Олександра Артуровича «Управління формуванням та використанням інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств аграрної сфери», що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 Менеджмент

Актуальність теми дисертації. Дисертаційна робота присвячена актуальній проблемі управління формуванням та використанням інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств аграрної сфери, що має важливе значення для забезпечення їх конкурентоспроможності, технологічного оновлення та довгострокової стійкості розвитку. В умовах трансформації аграрної економіки, посилення глобальної конкуренції, цифровізації виробничих і управлінських процесів, зростання вимог до якості аграрної продукції та необхідності адаптації до швидких змін зовнішнього середовища особливої ваги набуває ефективне управління інвестиційними та інноваційними ресурсами підприємств.

Сучасні умови функціонування аграрної сфери характеризуються нестабільністю інвестиційного середовища, порушенням виробничо-збутових зв'язків, дефіцитом фінансових ресурсів, технологічними викликами та підвищенням рівня ризиків господарської діяльності. За таких обставин інвестиційно-інноваційний потенціал виступає не лише важливим ресурсом розвитку, а й комплексною основою для модернізації виробництва, впровадження цифрових технологій, підвищення ефективності використання ресурсів, розвитку партнерської взаємодії та зміцнення ринкових позицій підприємств аграрної сфери.

Незважаючи на значний науковий доробок вітчизняних і зарубіжних учених у сфері інвестиційного та інноваційного розвитку аграрних підприємств, окремі питання управління формуванням і використанням інвестиційно-інноваційного потенціалу залишаються недостатньо дослідженими. Зокрема, потребують подальшого наукового обґрунтування підходи до визначення структури інвестиційно-інноваційного потенціалу, систематизації чинників його формування, удосконалення методичного інструментарію оцінювання, розроблення стратегічних напрямів розвитку та формування інвестиційно-інноваційної політики підприємств в умовах цифрової трансформації та становлення концепції Індустрії 5.0.

Зазначене свідчить про своєчасність, теоретичну і практичну значущість дисертаційного дослідження та обумовлює актуальність обраної теми.

Зв'язок теми дисертації з науковими програмами, планами, темами університету та кафедри. Дисертаційна робота виконана відповідно до планів науково-дослідних робіт Полтавського державного аграрного університету за темами: «Концепція інвестиційного й фінансово-кредитного забезпечення техніко-технологічного оновлення і розвитку аграрного

виробництва як складової продовольчої та економічної безпеки» (номер державної реєстрації 0120U105469) та «Удосконалення методичних підходів аналітичного забезпечення та організаційно-економічного механізму фінансово-кредитних відносин в аграрній сфері й інших галузях економіки» (номер державної реєстрації 0125U002003), де автором обґрунтовано теоретичні, науково-методичні та прикладні засади управління формуванням і використанням інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств аграрної сфери. На цій основі розроблено методичний інструментарій оцінки такого потенціалу, визначено стратегічні напрями його розвитку, а також запропоновано підходи до формування інвестиційно-інноваційної політики й прийняття інвестиційних рішень щодо посилення інвестиційно-інноваційної спроможності підприємств аграрної сфери.

Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Автором самостійно проведено аналіз наукової літератури з проблематики управління формуванням та використанням інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств аграрної сфери, здійснено теоретичне узагальнення сутності інвестиційно-інноваційного потенціалу, його структурних складових, факторів формування та особливостей розвитку в сучасних умовах господарювання.

Самостійно обґрунтовано теоретико-методичні підходи до управління формуванням і використанням інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств аграрної сфери, удосконалено підходи до оцінювання рівня його сформованості та ефективності використання, визначено стратегічні напрями розвитку підприємств в умовах цифрової трансформації, підвищеної ризиковості середовища та становлення концепції Індустрії 5.0.

Автором проведено оцінку стану та особливостей формування інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств аграрної сфери, систематизовано чинники і тригери його розвитку, досліджено вплив кадрової, техніко-технологічної, фінансово-інвестиційної, маркетингової та партнерської складових на результативність діяльності підприємств. Розроблено практичні рекомендації щодо формування інвестиційно-інноваційної політики, удосконалення механізмів прийняття інвестиційних рішень та підвищення ефективності використання інвестиційно-інноваційного потенціалу аграрних підприємств.

Самостійно здійснено узагальнення результатів дослідження, сформульовано висновки, практичні рекомендації та пропозиції щодо підвищення ефективності управління інвестиційно-інноваційним потенціалом підприємств аграрної сфери. Вибір теми та напрямів дослідження дисертаційної роботи здійснювався спільно з науковим керівником. Окремі аспекти теоретичних і прикладних досліджень виконано у співавторстві з науковцями, праці яких включено до списку публікацій за темою дисертації.

Обсяг і структура роботи та її методичний рівень. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертаційної роботи складає 230 сторінок, з яких основний зміст викладений на 150 сторінках комп'ютерного тексту.

Робота містить 21 таблицю, 23 рисунки та 3 додатки. Список використаних джерел налічує 230 найменувань і розміщений на 30 сторінках.

Огляд літератури у дисертаційній роботі викладено логічно, послідовно та на належному науково-методичному рівні. Автором ґрунтовно проаналізовано наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань управління формуванням та використанням інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств аграрної сфери, інвестиційного та інноваційного розвитку, цифрової трансформації аграрного виробництва, стратегічного управління та забезпечення конкурентоспроможності підприємств. Проведений аналіз літературних джерел дозволив систематизувати існуючі наукові підходи, визначити дискусійні аспекти досліджуваної проблематики та обґрунтувати напрями подальших наукових пошуків, що забезпечило цілісність структури та концепції дисертаційної роботи.

Застосовуючи комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, дисертант здійснив теоретичне узагальнення сутності інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств аграрної сфери, обґрунтував концептуальні засади управління його формуванням і використанням, дослідив фактори, тригери та структурні складові його розвитку. Із використанням методів аналізу і синтезу, індукції та дедукції, системно-структурного і процесного підходів сформовано теоретико-методичні засади управління інвестиційно-інноваційним потенціалом підприємств аграрної сфери.

На основі статистичних, економіко-аналітичних методів, порівняльного аналізу та групування проведено оцінку інвестиційної активності, інноваційного розвитку, цифровізації та результативності діяльності підприємств аграрної сфери, систематизовано фактори, ризики та стратегічні орієнтири розвитку в умовах цифрової трансформації та переходу до концепції Індустрії 5.0. Із застосуванням методів нормалізації, бального оцінювання, вагового узагальнення та інтегрального оцінювання розроблено й апробовано методичний інструментарій оцінки інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств аграрної сфери.

У роботі обґрунтовано стратегічні напрями розвитку інвестиційно-інноваційного потенціалу, удосконалено підходи до формування інвестиційно-інноваційної політики підприємств та розроблено рекомендації щодо прийняття інвестиційних рішень з урахуванням рівня сформованості потенціалу, цифрової зрілості підприємств і сучасних викликів зовнішнього середовища. Це свідчить про цілісність, наукову обґрунтованість та продуману концепцію дисертаційного дослідження.

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, не викликає сумніву. Це забезпечено використанням сучасних загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, значним обсягом аналітичних і статистичних даних, а також комплексним підходом до дослідження інвестиційно-інноваційного

потенціалу підприємств аграрної сфери в умовах цифровізації та трансформаційних змін економіки.

Обґрунтованість наукових положень підтверджується високим методичним рівнем проведених досліджень, логічністю та послідовністю аналізу процесів формування і використання інвестиційно-інноваційного потенціалу, а також використанням офіційних статистичних даних, аналітичних матеріалів, наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених та результатів власних розрахунків автора. Матеріали дослідження систематизовано, узагальнено та представлено у вигляді таблиць і аналітичних викладок.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації підтверджується:

– застосуванням сучасного методологічного інструментарію, що охоплює абстрактно-логічний, монографічний, системно-структурний, статистичний, порівняльний, методи групування, узагальнення та інтегрального оцінювання;

– використанням достатнього масиву даних щодо діяльності підприємств аграрної сфери, інвестиційних процесів, інноваційної активності та цифрової трансформації у динаміці за репрезентативний період;

– застосуванням комплексного аналітичного підходу до оцінювання інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств за кадровою, техніко-технологічною, фінансово-інвестиційною, маркетинговою та партнерською складовими, що забезпечило об'єктивність отриманих результатів;

– розробленням та апробацією методичного інструментарію інтегрального оцінювання, стратегічного аналізу та обґрунтування інвестиційних рішень щодо розвитку потенціалу підприємств аграрної сфери.

Отже, наведене дає підстави стверджувати, що ступінь достовірності та обґрунтованості отриманих результатів, висновків і практичних рекомендацій дисертаційної роботи є достатньо високим.

Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру. Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці теоретико-прикладних і науково-методичних засад управління формуванням та використанням інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств аграрної сфери. До найбільш вагомих результатів, що характеризують наукову новизну дисертаційного дослідження, належать:

– удосконалено науково-методичний підхід до систематизації напрямів впливу використання інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств аграрної сфери на сталий розвиток економіки держави, який передбачає розгляд такого впливу на стратегічному, тактичному, операційному та функціональному рівнях і дозволяє конкретизувати роль інвестиційно-інноваційної активності підприємств у забезпеченні продовольчої безпеки, розвитку сільських територій, розширенні ринків збуту, екологічній та соціальній стійкості національної економіки;

– удосконалено науково-методичний підхід до формування системи управління інвестиційно-інноваційним потенціалом підприємств аграрної

сфери, який ґрунтується на інтегрованому поєднанні цільових орієнтирів, принципів, функціональних стратегій, аналітичного забезпечення, інструментів реалізації та очікуваних результатів, що забезпечує цілісність управлінського впливу та підвищує результативність функціонування системи управління потенціалом;

– удосконалено методику інтегрального оцінювання інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств аграрної сфери шляхом поєднання часткових показників за кадровою, техніко-технологічною, фінансово-інвестиційною, маркетинговою та партнерською складовими, що дозволяє здійснювати комплексне оцінювання рівня його сформованості та визначати резерви подальшого розвитку;

– удосконалено науково-прикладний підхід до обґрунтування інвестиційних рішень щодо розвитку інфраструктурної складової інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств аграрної сфери, який забезпечує підвищення точності визначення потреби в інвестиційних ресурсах, обґрунтованості вибору джерел фінансування та результативності інвестиційних рішень щодо модернізації інфраструктури;

– набули подальшого розвитку теоретико-методичні положення щодо процесної структуризації формування та використання інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств аграрної сфери шляхом його розгляду як циклічного процесу, що охоплює всі етапи від виникнення інноваційної потреби до оцінювання результативності та подальшого оновлення потенціалу;

– набули подальшого розвитку науково-прикладні положення щодо стратегічного розвитку інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств аграрної сфери в умовах становлення Індустрії 5.0, які передбачають поєднання технологічної модернізації з принципами людиноцентричності, екологічної стійкості, кіберстійкості, відкритих інновацій та партнерської взаємодії;

– набуло подальшого розвитку структурно-функціональне трактування інвестиційно-інноваційної політики підприємств аграрної сфери як регулятивної складової системи управління інвестиційно-інноваційним потенціалом, що дозволяє конкретизувати її місце у формуванні пріоритетів, механізмів та організаційно-економічних умов прийняття управлінських рішень щодо розвитку підприємств аграрної сфери.

Отримані результати характеризуються належним рівнем наукової новизни, мають теоретичне та практичне значення і розширюють існуючі наукові підходи до управління формуванням та використанням інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств аграрної сфери.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення проведеного дисертаційного дослідження полягає в тому, що його теоретичний базис, науково-методичні засади, практичні пропозиції, висновки та узагальнення формують наукову основу для вирішення проблеми підвищення ефективності управління інвестиційно-інноваційним потенціалом підприємств аграрної сфери.

Рекомендації здобувача щодо удосконалення механізмів регулювання та економічної підтримки підприємств аграрної сфери у напрямі формування їх

інвестиційно-інноваційного потенціалу прийняті до впровадження та будуть використані у практичній діяльності Департаменту агропромислового розвитку Полтавської обласної військової адміністрації (довідка № 01-69/983 від 17.12.2025 року). Методичні підходи до формування інструментарію оцінювання рівня інвестиційно-інноваційного потенціалу, а також до розроблення відповідної стратегії його подальшого інвестиційно-інноваційного розвитку знайшли схвалення і прийняті до впровадження у ТОВ «ГАРАНТ-2005» Миргородського району Полтавської області (довідка № 56/06-03 від 01.12.2025 року). Основні результати та висновки дисертаційного дослідження використані професорсько-викладацьким складом Полтавського державного аграрного університету у процесі підготовки навчально-методичних комплексів та викладання дисциплін «Управління інвестиційно-інноваційною діяльністю в аграрній сфері», «Фінансова стратегія та планування на аграрних підприємствах», «Інвестиційний менеджмент», «Фінансово-інвестиційний консалтинг», «Інвестування», «Управління потенціалом підприємства», «Методологія та організація наукових досліджень», у науково-дослідній роботі та в ході написання курсових, наукових і кваліфікаційних робіт (довідка № 01-11/111 від 17.12.2025 року).

Повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та зарахованих за темою дисертації. За результатами виконаного дисертаційного дослідження опубліковано 10 наукових праць, із них: 6 статей у вітчизняних фахових наукових виданнях та 4 тези доповідей на наукових конференціях. Наукові праці в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

Статті в наукових фахових виданнях України:

1. Зоря О. П., **Будніков О. А.** Обліково-аналітичне забезпечення процесу управління інвестиційною діяльністю підприємства: теоретико-методологічні аспекти. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. Вип. 6 (15). С. 343–347. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.15-54>. (Особистий внесок автора: обґрунтовано методичні спекти управління інвестиційною діяльністю).

2. Зоря О. П., **Будніков О. А.**, Вебер Б. С. Розроблення методичних підходів до оцінки сталого розвитку сільських територій з аграрною спеціалізацією для формування їх інвестиційного потенціалу. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2025. Вип. 2 (17). С. 400–405. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.17-65>. (Особистий внесок автора: визначено особливості формування інвестиційного потенціалу).

3. **Будніков О. А.**, Перерва Д. В. Розроблення концептуальної моделі прийняття інвестиційних рішень для проєктів створення об'єктів інфраструктури в агробізнесі: методичний підхід. *Інфраструктура ринку*. 2025. Вип. 86. С. 104–110. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastruct86-17>. (Особистий внесок автора: розроблено концептуальну модель).

4. Зоря О. П., Яснолоб І. О., **Будніков О. А.**, Вебер Б. С., Тесля М. І. Теоретико-методичні підходи до оцінки впливу ESG-факторів на інвестиційну привабливість підприємств агробізнесу. *Агросвіт*. 2025. № 20. С. 82–88. DOI:

<https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.20.82>. (Особистий внесок автора: визначено особливості інвестиційної привабливості підприємств).

5. Зоря О. П., Яснолоб І. О., Малиш О. С., **Будніков О. А.**, Перерва Д. В. Інноваційна активність підприємств аграрної сфери регіону в контексті інституційних та фінансових детермінант прийняття інвестиційних рішень. *Інвестиції: практика та досвід*. 2026. № 3. С. 138–145. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2026.3.138>. (Особистий внесок автора: визначено особливості прийняття інвестиційних рішень).

6. **Будніков О. А.** Управління інвестиційно-інноваційним потенціалом підприємства: політика, інструменти та показники результативності. *Агросвіт*. 2026. № 4. С. 193–200. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2026.4.193>.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Джангіров О. Г., **Будніков О. А.** Проблеми формування інвестиційного клімату аграрних підприємств України. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством* : матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. Ч. 2. м. Полтава, 30–31 березня. Полтава. 2023. С. 77–79. (Особистий внесок автора: визначено фактори формування інвестиційного клімату аграрних підприємств та їх впливу на інвестиційну активність).

2. **Будніков О.**, Корецький Ю., Шамраєнко В. Управління витратами інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали X Всеукр. наук.-практ. конф. мол. вчених, м. Полтава, 9 листопада 2023 р. Полтава. 2023. С. 31–33. (Особистий внесок автора: розроблено підходи до управління витратами інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств).

3. Мауер Д. Р., Дуднік М. І., **Будніков О. А.** Інвестування розвитку агропереробної галузі в контексті забезпечення продовольчої безпеки. *Актуальні питання сучасної економічної науки: матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф.*, 15 травня 2024 р. Полтава: ПДАУ. 2024. С. 101–102. (Особистий внесок автора: дослідження механізмів інвестиційного забезпечення розвитку агропереробної галузі в контексті продовольчої безпеки).

4. Мауер Д. Р., **Будніков О. А.**, Вебер Б. С. Управління інвестиційними проєктами в аграрному секторі. *Сучасні стратегії сталого розвитку держави та суспільства: наукові горизонти та перспективи*: збірник матеріалів II-ї наук.-практ. конф. за міжнар. участю / за наук. ред. О. В. Чепелюк, В. Д. Філіппової, В. М. Демченка. Хмельницький: ХНТУ. 2025. Т. 1. С. 297–300. (Особистий внесок автора: формування методичних підходів до управління інвестиційними проєктами в аграрному секторі).

Дотримання принципів академічної доброчесності. У представленій дисертаційній роботі не виявлено академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації. Дисертація є завершеною науковою роботою, а одержані результати, важливі для науковців у галузі економіки, управління та організації аграрного виробництва, і мають практичне значення для керівників, економістів і фахівців аграрних підприємств.

Висновок

Дисертаційна робота Буднікова Олександра Артуровича на тему: «Управління формуванням та використанням інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємств аграрної сфери» оформлена згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та МОН України від 31.05.2019 № 759 (зі змінам і доповненнями), є завершеною науково-дослідною роботою, яка за актуальністю обраної теми, науковою новизною, теоретичним та практичним значенням отриманих результатів, рівнем і обсягом виконаних досліджень, повністю відповідає вимогам, що передбачені Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 зі змінам і доповненнями), і рекомендована до проведення публічного захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 Менеджмент.

Рішення прийняте відкритим голосуванням:

за – 17

проти – 0

утримались – 0.

Голова засідання:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту ім. І.А. Маркіної
Полтавського державного
аграрного університету

Микола ЗОСЬ-КІОР

Секретар засідання:

Доктор філософії з економіки, доцент
кафедри менеджменту ім. І.А. Маркіної
Полтавського державного
аграрного університету

Надія БАГАН

«07» квітня 2026 року

